

طاشينك
ارمنيجه يومى سياسى غزته
صاحب امتياز: هرايز مامور يانه - ازمير
"TACHINK",
JOURNAL ARMÉNIEN
QUOTIDIEN
SMYRNE
Directeur - Rédacteur en chef
H. MAMOURIAN
10 ՓԱՐԱ

ԴԱՇԻՆԲ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	ՏՐԳ.	ՎԵՃ.	ԵՌ.
ԻԶՄԻՐ	80	40	20
ՊՕԼԻՍ ԵՒ ԳՍԻՍԻՐ	80	40	
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ	25	13	4ր.

Չուսարկուած ձեռագիրք եւ չին օրուի

ՏՐԵՐԵՆ - ԽՍՐԱՎԱՐԱՊԵՏ

Z. ՄԱՍՈՒՐԵԱՆ

10 ՓԱՐԱ

ԴԵՊԻ ԿԵԴՐՈՆԱՅՈՒՄ

Տօնական սա անցնող օրերէն վերջ
թելադրական բաներ կան, որոնց վրայ
ազգային չի խորհրդածիլ կարելի չէ:
Թորեկանական չափաթիւ, որ բովան-
դակ Հայութիւնը աշխարհիս վրայ տօ-
նեց, Հայուն քաղաքակրթութեան տօնն
էր, որուն չուշ մտողը Հայութիւնը կա-
րելի եղաւ միացնել, մէկտեղել՝ գոնէ մէկ
օրուան համար:

Այս եթէ օրուան մը համար կարելի
եղաւ այդ միացումը, ինչու՞ կարելի չի
լայ զայն տեւական ընելու համար հորձի
սկսիլ նոյն իսկ տօնական օրերու վաղա-
յաջորդներէն սկսեալ:

Տօնական մեծ խորհուրդներու ամ
բոլոր թաւալումին մէջ ամենէն աւելի
ուշագրաւ կէտերէն մէկն էր սա թէ՛ Հայ
Գիրն ու Գրականութիւնը միացած Հայ
Եկեղեցիին հետ. ապահովել են Հայուն
Հոգեւոր գոյութիւնը և ապրեցուցեր են
անոր հոգեկան կիանքը: Բայց ատիկա
միայն բաւական պիտի ըլլար կը կար-
ծենք ասկէ վերջէն ալ ապրեցնելու Հա-
յուն քաղաքական Մարմինը, քանի որ
ազգերու գոյութեան պայմանը չի կրը
նար ամիսփոխել միայն հոգեւոր ապահ-
վելու և մարմնաւորը անտես թողելու
մէջ: Ինչ ընել հոգին առանց մարմնի
և փոխադարձաբար, քանի որ ինչպէս ան-
հատական կեանքին մէջ, նոյնպէս հա-
մայնական կեանքին համար մարմինին
պաշտօնակները պիտի ծառայեն հոգին ու
բախտութիւնները զգալու, և առանց մարմ-
նականին՝ հոգին չունի վայելք:

Հայուն քաղաքական մարմինը դո-
րեւում ընթացքին մէջ մնացեր է անձ,
տկար և վատուած. իսկ հոգեկան կեանքը,
ընդհակառակը, հսկայացեր է անհամեմատ
ուժով:

Եթէ կը հաւատանք թէ ման մարմնայ
քայքայումն է և հոգին անեղծ՝ ուրիշ
աշխարհի մը համար, և եթէ կը հաւա-
տանք թէ ուրիշ հոգեկան աշխարհի մը
մէջ ապրելէ առաջ պէտք է նախ ապրել
այս մարմնաւոր աշխարհի կայանքին հա-
մար, ապա ուրեմն այս աշխարհին մէջ
մեր հոգիներու կազդուրին չափ պար-
տաւոր ենք մտածել մեր մարմնականին
համար հարկ եղած բոլոր պայմաններու
մասին ալ, որպէսզի մարմինն ալ լլնայ
հոգիին չափ զօրաւոր, զի զօրաւոր հոգին
չի կրնար ընդ երկար բնակիլ ըլլալ տը-
կար, վատուած ու քայքայուած մարմնի
մը: Ասոր համար պէտք է զօրացնել մեր
քաղաքական մարմինը նոյն համեմա-
տութեամբ ինչ որ կրնենք հոգեկանին հա-
մար:

Որչափ զօրաւոր ըլլայ ազգի մը քա-
ղաքական մարմինը, նոյնչափ ապահով է
անոր հոգեկան վիճակին ապահովութիւնը:
Հասած է կը կարծենք ժամը որպէսզի
մեր մեծ հանդիսաւորութեանց հետ քիչ
մըն ալ լրջօրէն խորհնք՝ մեր քաղաքա-
կան գոյութեան պայմաններուն վրայ:
Հարկ է որ շարժւում մը սկսինք Ազգին
քաղաքական մարմինը ոչ միայն ապ-
րեցնելու, այլև զօրաւոր ապրեցնելու
համար:

Չենք ուզեր այստեղ քննել երբեմնի
զօրաւոր քաղաքական ազգի մը մնացորդ-
ներուն այսօրուան քաղաքական կեան-
քին տկարացումներուն զրգաւորածառ-
ները, անոնք որ Հայոց Պատմութեան
ընթացքին հետ քիչ ու շատ ծանօթ են,
գիտեն արդէն թէ այդ պատճառներէն

զխաւորը կը կազմէ ներքին բաժանում-
ները:

Քաղաքակրթ ազգերու դասաւոր-
ութեան մէջ մեր համեստ տեղը գը-
րաւելէ վերջ, հարկ է որ խորհնք քիչ
մըն ալ ազգերու քաղաքական դասաւոր-
ութեան մէջ տեղը գրաւելու, իբրեւ ու-
րոյն ազգ մը, և ասոր հետապնդումին
տուային և միակ քայլը առնել՝ մե-
ծապէս կախումն ունի մեր ներքին
միացումներէն:

Ազգը զանազան ուղղութեամբ բաժ-
նուած է իր մէջ՝ ճշմարիտ միութիւն մը
և ազգային սեպական ուղղութիւն մը
որդեգրելու անկարող բոլոր հակասական
պայմաններով ջլատուած: Պայմաններ, ո-
րոնք աղզը իր մէջ կը կոտորակեն և կը
դարձնեն անզօր իր բոլոր քաղաքական
ձգտումներուն իրականացման հանդէպ:

Հայութիւնը հատուածներու բաժ-
նուած է գլխաւորապէս երկու ուղղու-
թեամբ, կրօնական և քաղաքական: Եթէ
կարելի չէ կրօնական ու դաւանական
ուղղութիւններուն մէջ եղած պատուար-
ները բաւաւ գոն և միացնել Հայ Լու-
սաւորչականը, կաթողիկոսն ու Բողոքակա-
նը իրարու հետ խորհելով, գոնէ կարելի
է անոնց մէջ բարոյական կապ մը դնել և
կեդրոնացնել հայկական քաղաքական
փափաքներու շուրջ, որուն մէջ կրնա
ներու տարբերութիւնը, բարեբաղդաբար
դեր մը չունի խաղալիք:

Գալով քաղաքական բաժանումնե-
րուն՝ պետականաց մէջ երեք բաժ-
նուած հայերուն համար սահմանափակ
գոյութիւնը նոյնչափ արգելիչ պատճառ
մը չէ զարձակող որ Ռուսահայը, Տաճկա-
հայը, Պարսկահայը և Արաւսահայերը
Հայը միեւնոյն քաղաքական փափաք-
ներուն մէջ չունենան իրենց սրտին հա-
մար միեւնոյն զարկերակը:

Կը մնայ անդին բաժնուալ կուսակցական
բաժանումներուն խնդիրը, որուն համար
վերջերս արտայայտուած փափաքները,
եթէ արդարեւ անկեղծ են, բաւական-
նէն աւելի սրտապնդիչ են բաժնուալ հա-
մար բոլոր խորհրդերը:

Ուրեմն ինչ կը մնայ անդին, որ
բովանդակ Հայութեան կուրծքը չտրուի
միեւնոյն զգացումներուն համար, բոլոր
հիթէ գործի ձեռնարկել և կապակցու-
թեան ու միութեան կապերը ձգել ազ-
գին զանազան ուղղութիւններուն և
հատուածներուն մէջ:

Այս պահուս ամէն ինչ զէպի կեդրո-
նացում ձգտելու է: Կայ ազգին Մայր
զանգուածը, որուն մէջ պէտք է բնա-
նոս բոլոր հայկական իրակները, մա-
նիկներն ու բլիկները:
Աշխարհահայեացքները, բնակավայրի մեր
ձեցումները՝ առանց քաղաքական սահ-
մանափակ ճանչնալու:

Այս մեզի համար գոյութեան ունենալու
չէ Լուսաւորչականի, Բողոքականի Կա-
թողիկէ հերձուածք, Ռուսահայու, Պարս-
կահայու, Տաճկահայու և Արաւսահայերի
Հայութեան սահմանափակման տարբերու-
թիւն և հատուած, և ոչ ալ Հնչակեանի,
Դաշնակցականի, Ռամկավարի խափ:
Մէկ լեզու՝ և այդ լեզուով, արտայայ-
տուող մէկ զգացում ունենալու է բո-
վանդակ Հայութեանը, Հայուն քաղաքա-
կան գոյութեանը պահպանել և կեդրոնա-
նալ. ամէն բանի մէջ, որ ինքնութիւն մը
և ամբողջութիւն մը կ'ապահովէ:

ԱՎՃ

ՀԱՅԵԼԻՒՆ ՄԵՋ

Գործէլիօի ոստիկանութիւնը գործի
վրայ է:

Տեղական թերթերու ու մանաւանդ
Հա Ռէֆորմի մէջ ստեղծ գովեստն կարգա-
ցած եմ Գործէլիօի ոստիկանական առա-
ջին քովիներն, բայց եթէ այս է անոր
գործունէութեան աստիճանը, չեմ կրնար
ըմբռնել թէ՛ այդ քովիներն ինչով կրնայ
գովեստներու արժանի ըլլալ:

Կիրակի օր պատահած բաւական ծի-
ծաղաշարժ դէպ մը կ'ըրդէ զիս ընելու
վերեւի հսկիւրձ խորհրդածութիւնները:

Հայ թերթերու ու մանաւորապէս
«Իւզաւորի» ու «Դաշինք» գործակալ
Պ. Օհան Բէշիլեան Կիրակի Եւսօրին Գոր-
տէլիօ յաճախողի մը տան դուռը զար-
կած միջոցին յանկարծ կ'ձերբակալուի իր
ձեռք ունեցած Սահակայ ու Մեքսիկայ
քանի մը պատկերներն բնականաւոր համար
ու կ'առաջնորդուի պահականոց, ուր նախ
նական հարցաքննութիւնէ մը ետք կ'ըր-
կուի ընդ հսկողութեամբ Իզմիրի կեդրո-
նական ոստիկանութեան, ուր կրկին ու
կրկին հարցաքննութիւնէ ետք վար կ'ըրուի
և 3-4 ժամ արգելափակուելէ յետո՝ Ե-
րաշխաւոր մը տալով՝ ազատ կ'արձակուի,
աւելորդ է ըսել թէ քանի մը պատկերներ
յոյն չեն յանձնուիր, որոնք պիտի ծառա-
յեն քննութիւնը յառաջ տանելու...:

Պոլսէն սկսեալ Թուրքիոյ ամեն կողմ
կիրակի օր տօնուեցաւ համազգային այդ
յորեկանն ու հոս օրեր առաջ պաշտօնա-
պէս լուր տրուեցաւ կուսակալութեան,
թէ հայերն կիրակի օր իրենց գրեթե ու
տպագրութեան կրկնակ յորեկաններն պի-
տի տօնեն, արդ՝ ինչպէս կ'ըլլայ որ Գոր-
տէլիօի ոստիկանութիւնն իսկող կաթի մը
ընելէ ետք, Իզմիրի ոստիկանութիւնն ևս
միեւնոյն կաթի կ'առաջնորդէ Սահակայ
ու Մեքսիկայի պատկերները գրաւելէ զատ
զանոնք ծախողն ալ քանի մը ժամ կը
բանտարկէ ու դեմ կ'ամառի քննութիւն-
ներն չարունակել: Եւ որպէս զի իր պոր-
պտութիւնն կատարեալ ըլլան չմտնայ
ներքին Գործոց նախարար Թաւաթ պէլին
համար ևս պէտք եղած խորհուրդ: Նկա-
տելով որ Սահակայ և Մեքսիկայի պատ-
կերներուն առկա ի Պոլսի հանդիսապէս
բանախօսած է...:

Համարի ժամանակն անգամ այս տե-
սակ վրայ բաց սխալ մը չէր ըլլար, ան-
գամ մը պաշտօնապէս կատարութեան
լուր տրուելէ ետք, իսկ սահմանադրա-
կան շրջանի մը մէջ պատկերներ ծախող
մը բռնել երբէք տեսնուած չէ, երբէք
ներքին չէ, եթէ իրապէս սահմանադրական
օրէնքներովէ որ կ'կառավարուինք ու
եթէ իբրեւ յորձողներու յարմար բոլոր
լոկ չէ որ պիտի գործածենք սահմանադ-
րութիւն բառը:

Գորտէլիօի ոստիկանութիւնը պատկեր-
ներ, անձի, տնայնէ, անձնաս, պատ-
մական արժանիք միայն ունեցող պատ-
կերներ բռնելու իւշկիւզսրութիւնն ունի
նալու տեղ, շատ աւելի կարեւոր, շատ ա-
ւելի կենսական գործ մը ունի, գտնել
Գորտէլիօի մէջ, իր քիթն տակ ողջակէզ
գացող մեր սիրելի բարեկամին անձին վը-
րայ ճիշդ գործողներն, անո կարեւոր մե-
զի համար, Գորտէլիօի ամենազգի բնա-
կութեան համար, եթէ գաղտնի կ'ըրծէ ու
ոճրագործներու հետքերը գտնելու վրայ
չէ, խօսք մը չունինք, բայց եթէ իր առա-
ջի օրուան ընթացքն է որ դեմ կ'շարա-
նակէ, անվոյթ ու անտարբեր, ու նոյն
օրն հոն գտնուող ու անմեղներ, պատուա-
ւոր քաղաքացիներ, ամբողջ Իզմիրի

ծանօթ օսմանցիներու երեսին անուր, ու
անպատկառ ամբաստանութիւններ նետող
հարցաքննիչ դատաւորն է զիս հոն գտն-
նուողն, որ փոխանակ բուն յանցաւորնե-
րն, ոճրագործներն գտնելու համար մի-
ջոցներ խորհելու, ակնոցներուն տակէն
հրձիգներ ու ոճրագործներ կ'երեւակայէ
տեսնել պատուաւոր անձնու մէջ, Էհ,
գործներն լաւ կ'երթայ ու շատ չանցած
պիտի լսենք թէ եղածն իբրեւ պարզ ար-
կած մը պիտի նկատուի ու գործը դասա-
կարգուած համարուի...:

Արդէն այս մտք քայլեր առնելու կաս-
կածն մտաւ մէջս: «Բէշիլե» որ առջի օր
ոճիր է եղածը կ'պոտար, յանկարծ վթիւր
կ'ընէ ու արկածի կուզէ վերագրել պա-
տահան, այս պարագան ուշագրաւ է ու
նշտակալից, բայց մեզի համար զարմա-
նալի չէ եթէ իրականութեամբ մը չեն ըլ-
լար այս բոլոր իրադարձութիւնները:

Սպասենք առաջմ, բայց չպիտի կըր-
նանք երբէք լուր, մինչև որ բուն ոճրա-
գործները չձերբակալուին ու անոնց ձո-
ճումը չտեսնենք Գորտէլիօի մէջ, մեր տա-
րաբաղդ բարեկամին սպաննուած տան
առջև...:

ԵՍ

Յ. Գ. — Կիրակի օրուան Հայելիս ո-
մանց տհաճութիւն է պատճառներ, ազատ
է ամեն ոք իր կարծիքին ու դատողու-
թեան տէր ըլլալու, չեմ կրնար ամենա-
ղոյն գիտողութիւն մը անգամ ընել, բայց
քանի որ այդ զգոյններն ասիթը կ'երկա-
յացնեն, յարմար կ'ըլլատեմ իմ բուն միտքս
բացորոյնապէս պարզել:

Հայը շատ տաժանելի չըլլան մըն է որ
կ'անցնէ սա վերջին տարիներս, ամեն օր
թերթերն արձագանք կ'ըլլան հայ տարրին
կրած անուր տառապանքներուն, արդ
այստեսակ պարագաներու մէջ ամեն բան
պահ մը ծրարել ու ուրախութեան յանձ-
նուիլ անիմաստ բան մը կ'ընել ինձի,
սակից զատ շատ լուր տպագրութիւն մը
կ'ընող մեզ չըլլալու տարբեր ազգու-
թիւններու վրայ, Թրքահայը պէտք էր
կարուկ կերպով մերժէր հանդիսաւորապէս
տեսնելու այդ յորեկանը ու իր մանակ-
ցութիւնն բերէր էլ միմանայ ֆուտիս լայ-
նօրէն մանակցելով, առանց ծնծայիլ ու
թմբակի, ու շատ աւելի նշանակալից,
շատ աւելի պատկառելի կ'ըլլար քան կարգ
մը հանգչանք, բանախօսութիւններ, ձա-
ռաք ու ուրախութեան անիմաստ ցոյցեր,
որոնք բոլորն ալ ինձի համար բռնադրօսիկ
հանգամանք մը միայն ի յայտ կ'երևն,
քանի որ սրտէն չէ որ կ'ընին, հպիւն չէ
որ կ'արձարանան Ազգային Ժողովոյ պաշ-
տօնական ու հանդիսաւոր նիստը, այո՛,
կ'ընողներն, թերթերն մէջ այդ օրուան
նուիրուած յօդուածներ, այո՛, կ'ընողե-
նիմ, բայց ելելու ուրախութեան հանդէս-
ներ սարքել, ոչ, երբէք, չեմ ընդունիր,
անոնք ոչ միայն բռնադրօսիկ պիտի երե-
ւան ալ նաև յաւիտենական հեղանք մը
հայուն ճակտին նետուած...:

Կ'սխալիմ արդեօք, «այո՛», ըսելէ ա-
ռաջ լաւ մտածեցէք...:

ԵՍ

ԱՆԿԵՆԸ ԴԻՏՈՂՈՒԹԻՒՆ ՍԵ

Բիւզանդիոնի Տէր և Տնօրէն Տեառ-
Բէշեան՝ որու ներքին խաղաղութեան
ներքէ մեծ հաճոյքով կը կարգադրեն
միշտ իր թերթի 5 հոկտ. թուով հետադի-
տական (magistral) յօդուած մը գրած
էր զարմեալ «Հայկական Մեծ Յորե-
կանը» խորագրով՝ որու յարած իր մէկ

ծանօթագրութեան մասին կ'ուզենք մեր քանի մը իրաւացի զեռնորդութիւններն ընել անկեղծօրէն:

Յայտնի է թէ նախաձեռնութեամբ Սրբազան Կաթողիկոսի որ աշխարհ գովելի եռանդ մը կը յայտնէ ազգային ամէն կարգէ գործերու մասին, ընդհանուր Հաշիւէ հանգանակութիւն մը սկսած է ըլլալ ճոխ դրամագլուխ մը կազմելու ինչպստ հայ դպրոցներու: Կրթասիրական այս օգտակար նպատակի սահմանուած դրամագլուխին դպրոցական ֆոնտ խորթ անունը տրուած է ռուսահայ ռոմի, անունը նոյնպէս ընդունուած ու այս վերջին առիթով գործածուած ընդհանուր թրքահայ մամուլէն:

Արդ, քաղաքի խմբագրապետը հայ լեզուի հարազատ գործածութեան բարեկամ յիշեալ ծանօթագրութեան մէջ կը բողոքէ այդ օտարախորթ բառին դէմ՝ զոր խորհելի կը գտնէ անարկելիով իրաւամբ թէ «Կաթողիկոսները Դաշակցականներն ու Հնչակեաններն որոնք մեզի այսպիսի խորթ, խմբագր. բառերու գործածման վարժեցնելու գէշ սովորութիւնն ունին, զէթ ի պատիւ Ս. Սահակայ և Ս. Մեսրոպի կազմուած Գործնական Կոմիտէի պարտ համարելու էին հաւատարիմ մնալ մեր անմահ Թարգմանչաց հարազատ հայ լեզուին»: Ու աւելի վարը կ'աւելցնէ. «Գաղափարը կամ գործը այնքան խրթին, զժուար բացատրելի, անհասանելի չէ՝ որ զայն արտայայտելու համար օտար ժողովուրդներէ բառ մուտքաւոր ստիպուի Ս. Սահակի և Ս. Մեսրոպի ձոյն, հարստացաւ լեզուն»:

Օտար բառերէ ու բացատրութենէն ալ քաղաքի լեզուի ու հասկնալի խորհուրդը յայտնող խմբագրապետը փոքր բառը դատապարտելու եռանդին մէջ զիտուութիւն կ'ընէ նաեւ թէ «Պրանսերէն նով կրթութեան Թարգմանչաց Հայերէն մէջ կրնայ չիփթելի Պրանսերէն fonte (թափ ծու երկաթ) բառին հետ, յայտնապէս անտեղի երկիւղ որ գրողին բարեւախանձ ոգիով կը բացատրուի սակայն...»:

Այլ զարմատիլ բան, ինչպէս հնարին կ'ըլլայ որ այդ միեւնոյն գրիչը որ ժամանակէ մը ի վեր ինքն իսկ՝ ռուսամեծ մեղադրելի սովորութեան մը հետեւելով՝ բոլորովին տարապարտ կերպով սկսած է գործածել օտար բառեր ու ձեւեր, Պրանսերէն, անկիւնքն ու նոյն իսկ թուրքերէն:

Յօնոր մեղադրող այդ պարբերութեան մէջ իսկ առիթը կը գտնէ՝ մէկդի թողով կ'այնքէն՝ անկիւնքն վեց բառէ բաղկացեալ բացատրութիւն մը կ'իրարկելու զայն իսպառ անխառնախառն ընտելու վտանգով «Պրանսերէնով կրթութեան Թարգմանչաց Հայերէն» երբ կը գլխ. «Իրենց ՅՕՆԵ (բնագրին մէջ զլիս. գիր է) ըսածը, of which they are so fond, հաստատութեան մը կամ. բայի գործութեան մը յատկացած «հիմնական դրամագլուխ» է. ինչ է. կը հարցնենք, բազմաց անհասկնալի օգ

Which they are so fond անկիւնքն, ինչպէս Քիւզնիկոնի խմբագրապետը չորսէր պարզապէս «գոր աշխարհ կը սիրեն», ինչ հրաշալի մասնաւոր ոյժ և յատկութիւն մը կայ արդեօք այդ of which they are so fondի մէջ, որ անհրաժեշտ ընծաւոր անոր գործածութիւնը, ինք ծանօթ կարող զէջ մը մը հայ պրակտիկ աշխարհի մէջ՝ լեզուագիտութիւն չ'ուղիղ ինչ անտեղի ու իր փառաց համար յայտնապէս անօգուտ բեկբեկում մ'է՛ այս՝ զոր կ'որոշեցրէ հաստատարիմ բարեկամ մ'ըրլայով հանդերձ անխառն ու անարատ հայ լեզուի մը գործածութեան, թուեց պահպանողական մը միտքածայն, հակառակորդ՝ որքան որ ճշնայնած են զինք իր ընթերցողը՝ ամէն վիտակար նորաձեւութեանց: Ինչ միթէ «գաղափարն այնքան խրթին, զժուար բացատրելի անհասանելի» էր՝ որ զայն արտայայտելու համար օտար ժողովուրդներէ բացատրութիւն մուտքաւորէր: Միթէ պղտի պէտք մը իսկ կը տեսնուէր բանին մէջ, ինչ պակասութիւն կար արդեօք պարզապէս և հասկնալի բոլորով մը (այդ վեց օտար բառերու տեղ) պարզապէս «կը սիրեն» ըսելու մէջ, ինչ աւելի գաղափար կը յայտնէ արդեօք յանգուտ գործածուած այդ անգլիկէն բացատրութիւնը՝ զոր ապահովապէս Քիւզնիկոնի ընթերցողներու մեծամասնութիւնը՝ մանաւանդ գաւառի մէջ՝ չէ հասկցած: Եւ աւելի անչափ սի հատուածի մը մէջ ուր ամէն գաղափար լիովին յայտնելու կարող անարատ հայերէն լեզուի մը գործածութիւնը կը յանձնարարուի բարեկամութեան ծառայող մ'որ ճշմարտութիւնն ալ իր կողմը ունի:

Գալով օտարաբան ֆոնտին հայ համագործ մը ցուցնելու պէտքին, Դրամ, գումար, տրամբլոնք և ն. ն. ն. հանգանակութեամբ այդ Պրանսերէն Fondre (անկիւնքն Fund) ինչպէս յայտնի է՝ յատուկ ու սեփական բառ մը չէ հիմնական դրամագլուխ իմաստով՝ այլ լիկ պայմանադրական գործածութիւն մ'ունի այդ առումով, որու Մարդար, Մարդ գումար, հայ բառերը կրնան կարծենք պատշաճապէս յատկացուի առանց որ և է օտար լեզուի զիմելու պէտք մը մնալու:

Մ. ՆՈՒՊԱՐԵԱՆ

ՊՈԼՈՍ ԽՏՐԵԱՆ

ՎԿԱՅԵԱԼ ԺԱՐՏԱՐԱՊԵՏ

Տիրա Պոլոս Խտրեան վկայեալ ճարտարապետ վերջերս փոխադրած է իր գրասենեակը Բազմած Պաշտօնէան թիւ 34, ուր կը պատասխանէին չէնքերու յարաւարակցութեան, կըլլան չինութեան ծախքերու գնահատումներ, գոհացուցիչ պայմաններով կ'ստանան չէնքերու կառուցումը, նաև ո'ւ է հողի (ազարակներու, պարտէզներու) և նոյն իսկ փողոցներ բանալով մաս առ մաս վաճառելու գործեր կ'ստանան:

50-35

Հայկական Հարցը⁽¹⁾

ՆԱԽԱԳԻՐ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԵՋ ՄՏՏՂԱԵԼԻՔ
ԲԷՅՈՐՈՒՆԵՐԻ

Մշակում՝ Կ. Պօլսի ռուսաց կայս. դեսպանատան տնօրէն Սարգիս Պ. Ա. Մանդելշտամի ձեռքով:

Գլխավոր

Յիշատակագիր վրա, որ կազմել են Յիշատակագիր, Մեծ Բրիտանիայի և Ռուսաստանի դեսպաններն Կ. Պօլսում Հայաստանի լեֆօրմների մասին (1895 թ. Մարտ-Ապրիլ):

Վարչական ռէֆորմների մասին վրա, որոնք պէտք է մտցնեն Հայկական նահանգներում, մշակւած՝ Յիշատակագիր, Մեծ Բրիտանիայի և Ռուսաստանի դեսպանների ձեռքով Կ. Պօլսում (1895 թ. Մարտ-Ապրիլ):

Հայաստանի ռէֆորմների հրովարտելի վրա, որ հրատարակել է Նորին Մեծնազարն Սուլթանի կողմից 1895 թ. Հոկտ. 20ին:

Անխաղաղ թուրքի վիճակների օրէնքի ծրարագիր վրա, որ մշակել է Եւրոպական Յանապետողի ձեռքով 1830 թ. Օգոստ. 11-23ին:

Եւ Լիբանանի վերաբերալ Արմանագրութիւնների և կանոնադրութիւնների վրա:

Ա

1. Կազմվելու է միայն մի նահանգ՝ հետեւեալ վեց վիլայէթներով. այն է՝ Էրզրում, Վան, Բիթլիս, Դիարբէքիր, Սարգիս, Սուլթան, Ի թագ առեալ սահմանազծային մի քանի մասեր, այն է՝ Հեքքեալի, Սիւրբոյի, Բիշէրիկի և Մալաթիայի հարաւային մասերը և Սուլթանի հիւսիս-արեւմտեան մասը:

2. Նահանգը կ'ունենայ հետեւեալ վարչական բաժանումները՝ Ա. Սահակ (գաւառ), Բ. Կազա (գաւառ) և Գ. Նահիլ (համայնք):

3. Այս վարչական բաժանումների գործադրութիւնը կը կատարուի այն եղանակով, որ ազգաբնակչութիւնները նրա մէջ բաժանված լինեն հնար հողածին չափ ամենաշատ միացեղ ազգագրական խմբերով:

(Համեմատել երեք դեսպանների 1895 թ. Յիշատակագրի 1 կէտի հետ. դեսպանների 1895 թ. Մարտի 7-ը յօդուածի հետ):

Բ

Հայկական նահանգի կուսակալը (Gouverneur Général, վարչի Ուսում) լինելու է օսմանեան հպատակ մի քրիստոնէայ կամ. նախամեծարապէս, մի եւրօպացի՝ նշանակված նորին մեծութիւն սուլթանի կողմից 5 տարվայ ժամանակամիջոցով և մեծ պետութիւնների հաւանութեամբ:

(Համեմ. 17-րդ յօդ Բերլինի Դաշնաւարձութեան):

(1) Իբրեւ պատմական կարեւոր վախճան Մշակել կ'արտատպենք Հայաստանի մէջ կիրարկուելիք բարենորոգումները համար Կ. Պօլսի Ռուսական դեսպանատան առաջին թարգման Պ. Ա. Մանդելշտամի միջոցաւ պատրաստուած ծրագիրը:

Մ. Ս.

գրի. 1 յօդ. Կրեալի կանոնագրի՝ 1896 թ. Լիբանանի վերաբերալ կանոնագրութիւնները և արձանագրութիւնները. երեք դեսպանների 1895 թ. յիշատակագրի Բ. և Գ. յօդուածները. 1895 թ. հոկտ. 20-ի Հայաստանի լեֆօրմների նախաբանի 1 կէտը):

Պ

1. Կուսակալը նահանգի իշխանութեան պետն է. նա նշանակում և պաշտօնակ է անում նահանգի բոլոր վարչական գործակալներին՝ առանց որ և է բացառութեան: Նա նշանակում է նոյնպէս՝ նահանգին բոլոր դատաւորներին:

2. Ոստիկանութեան և ժանդարմերայի ոյժերը զրկւած են կուսակալի ուղղակի իշխանութեան ներքոյ:

3. Կուսակալի պահանջով՝ զինուորական ոյժերը պէտք է զրկեն նրա տրամադրութեան ներքոյ՝ կարգի պահպանութեան համար նահանգում:

(Համ. Լիբանանի 1864 թ. կանոնագրի 1 յօդուածը. 1880 թ. Եւրօպական Սահմանադրութի ծրագրի 27-դ, 32-դ և 44-դ յօդուածները. 1913 թ. վիլայէթների կառավարութեան Օրէնքի 20-դ, 25-դ և 26-դ յօդուածները):

Պ

Նահանգի կուսակալն իրան աջակից է ունենալու մի վարչական խորհուրդ՝ խորհրդակցական բնաւորութեամբ և բաղկացած՝ ա) նահանգի վարչութեան զանազան ճիւղերի պետերից, Բ) կրօնական զանազան համայնքների հագեւոր պետերից, Գ) կայսերական կառավարութեան ծառայութեան մէջ գտնվող եւրօպացի տեխնիկական խորհրդականներից, որոնք վարչութեան ճիւղերի աջակցներն են. Դ) վեց խորհրդականներից (3 միւս սիւլթան և 3 քրիստոնէայ), ընտրված նահանգական ժողովի ձեռքով իր անդամների միջից:

(Համ. Եւրօպական Սահմանադրութի 1880 թ. Մարտի 49-դ յօդուած. 1913 թ. վիլայէթների կառավարութեան Օրէնքի 62-դ յօդուած. 1895 թ. հոկտ. 20-ի Հրովարտելի 6-դ յօդուած):

Պ

1. Նահանգական ժողովը բաղկանալու է միւսթիւններից և քրիստոնէաներից՝ հաւասար թուով:

2. Նահանգական ժողովի անդամները ընտրվելու են գաղտնի քուէարկութեամբ կազմների մէջ այդ առիթով հաստատուած ընտրողական ժողովների ձեռքով:

3. Նահանգի միսիլման և քրիստոնէայ զանազան ազգերին յատկացվելիք աթոռների թիւը որոշելու է իւրաքանչիւր կազայի համար առանձին, առանձին: Այդ թիւը պէտք է յարաբերական լինի կազայի ազգաբնակչութիւնների թուանշաններին, որքան որ դա յարմար ու հաստատատան կը լինի այս յօդուածի առաջին կէտին:

(Համ. Լիբանանի վերակազմութեան վերաբերալ 1864 թ. լույսի 9-ի Արձանագրութեան և կանոնագրի 2-րդ յօդուած):

Հայտարար

Չուրեքերացի վագեց զէպի մեծ դուռը:

Այս վարչականին, տարօրինակ սղմուկ մը խուժեց փողոցին մէջ, մարդասպաններու աղմուկ մը որ արագընթաց կուգային, ծանր ձիւր սալայտալու կը զարնէին, սուրբուր, գէնքբուր, յիշողներու աղմուկ կը լսուէր, և այս բոլոր աղմուկը կանգ առաւ ապարտնքին առջև... և պոթկացող, սոսկալի, վարազ ձայն մը մոնչեց:

— Թարմակեցէք, թալիքէք, զարկէք... զարկէք...:

— Ուշ է, մոնչեց Հա թրէմուլ մազերը փետեւով:

— Եղբայրս, գոռաց Պրանսուա տը Մոնօրանսի: Եղբայրս, վերջապէս... պիտի գտնուէնք զէմ առ զէմ ինչպէս Մարմանսի անտառին մէջ...:

Եւ անհրկու ձայնով մը որ փոթորիկին ուժգին արձագանգներուն վրայ դիտեց, պոռաց:

— Հանրի, Հանրի, անէժք, անէժք քու վրա...:

2-րդի սոսկալի հարուած մը ցնցեց մեծ միակտուր զուռը:

— 2-րդին վար, հրամայեց Մոնօրանս:

«ԳԱՅԻՆ»-Ի ԹԵՐԹՈՒՆԸ [136]

ՄԻԵՆԻ, ԶԷՎԱԿՈ

ԲԱՐՏԱՆԱՆԵՐԸ

ՄԻՈՅ ԴԻԳԱՆՆԵՐԳՈՒԹԻՒՆԸ

ՍԶ.

ԻՆՉՊԵՏ Ի ԹԵՐԹՈՒՆԸ

— Զեմ վախճար, պատասխանեց զեռաւոր աշխիւր: Բայց ինչ կանցնի, ինչ են այս զանգակները և գոռում գոչումները:

— Կերթում հասկնալու: Զամբորդութեան պետները հազիր, գաւակ, և ամեն քանի պատրաստ գտնուէ: Պրանսուա իր թեւերուն մէջ սեղմեց երկու կիններ և դուռն խոյացաւ: Մեծ սրահը անցած անոն լսեց որ ժամը երեք ու կէս վրայէր:

Բակին մէջ գտաւ իր ազնուակներն, ըր, քաղաքի և մոտիկ ընելով սոսկալի աղմուկը որու արձագանգը երթալով կը մեծնար վարչական վարչական: Զինուորները իրենց տեղը պատրաստ կը կենային:

— Իշխան, գոչեց ազնուականներէն

մին, երիտասարդ Հա թրէմուլը, զոր ձեռքերը գոռաց Հա թրէմուլը Մոնօրանսի մօտ դուռն էր հոն սողկելու համար, ըսած էր, պատիւը, արիւթիւնը և պարտաճանաչութիւնը, — իշխան, ապահով եմ որ կ'իջի արքանականները Հուլիի վրայ յարձակում գործած են: Թագաւորին ազնութեան հասնելու է. մտիկ րբէք, Հուլիի մէջ կը կուգին...:

Մարալխաւը գուրսը ցնցեց: Անբացատրելի անհանգստութիւնէ մը կը զբաւուէր: Ո՛չ, կիցի կողմէ հղած յարձակում մը չէր... կից աւելի առաջ պիտի գործէր և աւելի լուին կերպով: Բայց ինչ էր ուրեմն...:

— Հա թրէմուլ, ըսաւ ան, և դուք Սէնթ-Մարթէն, մինչև Սէնթ Կոլմ իսուգարութիւն մը ըրէք...:

Սրկու երիտասարդները փողոց սրացան:

Ժամը չորսի մօտ էր երբոր վերադարձան Եւ անտառայայտ ինչ որ տեսած էին բաւական անարկու էր, որովհետեւ արժ գոյն էին, անհրկու, Ասկից զատ կուգած կ'երևէին, զի իրենց զգեստները ծուրկ ծուրկ էին և Սէնթ-Մարթէն երկու վերքիւրէ արին կը կորսնցնէր:

— Մարալխաւ, հեղուց Սէնթ-Մարթէն,

դուռնով Երեւան 1895 թ. Ծրագրի 3-րդ և 5-րդ յօդուածները. Սերգեյան Թանձաժողովի 1880 թ. Օրէնքի 103-րդ յօդուածը)։

2.

1. Նահանգական ժողովը ընտրվելու է 5 տարի տևողութեամբ և գումարվելու է տարին մի անգամ երկամսեայ սովորական չիւտի։ Այդ նիստը կարող է երկաձգվել կուսակալի կողմից։

2. Ժողովը կարող է գումարվել և արտակարգ նիստի կուսակալի կողմից թէ իր սեփական շահաձեռնութեամբ և թէ ժողովի անդամների 2/3-ի պահանջով։

3. Կուսակալը կարող է լուծել նահանգական ժողովը։ Այդ զէպքում ընտրողները երկու ամսվայ ընթացքում կոչվելու են նոր ընտրութիւն կատարելու, և եթէ ժողովը գումարվելու է լուծման հրովարտակին հետևող չորս ամսվայ ընթացքում։

4. Գումարման և լուծման հրովարտակները հրատարակու են յանուսն Ն. Կ. Վ. Սուրբանին։

(Համ. Եւրոպական Թանձաժողովի 1880 թ. Ծրագրի 73—75-րդ յօդուածները. 1913 թ. վիսյէթների օրէնքի 111—115-դ և 125-րդ յօդ.)

(Շար.)

Ազգային Անճողութիւն

Սրէկի թիւով Պոլսէն քաղաքս հասնող զուգարհի հեռագրէ մը խորունկ ցաւով կ'իմանանք ազգային ծանօթ գործիչ Պ. Սիմէոն Զաւարեանի յանկարծամահ ըլլալը։ Հանգուցեալը՝ Ռուսահայ և Հ. Յ. Դաշնակցութեան վաղեմի գործիչներէն աւիւնէն աչքառուէն էր՝ անկեղծօրէն նուիրուած Հայկական Դատին, և մէկը իր պատկանած կուսակցութեան ամենէն զարգացածներէն, ու մասնաւոր անոնցմէ աւանդէն աւելի սրտի տէրը, անկեղծը, ժողովրդականը և սիրունը։ Իր կուրորտը մեծապէս ցաւ կը պատճառէ բոլոր աւանդ, որոնք զինքը մօտէն ճանչցան և իր մէջ գտան անխառն և մաքուր յեղափոխականին իսկական և նուիրուած տիպարը։

— Այստեղէն Յ. Մ. Մարեան կը գէտնի։ — Որովհետեւ տեղւոյս քաղաքը կիրակի օրն է, կանխապէս եղած արշաւան մը համաձայն, ներկայ յամոյս 12 շաբաթ առաւօտ, տեղւոյս եկեղեցւոյն մէջ, Առաջնորդարանի շրջաբերականին համաձայն պաշտօն պատարագ և շոգհանգիստ կատարուեցաւ։ Ի վերջոյ վարժարանի սրահին մէջ տեղի ունեցաւ զրպարոցական հանդէս մը։

Հանդէսը սկսաւ Սահակ և Մեսրոպ Սրբաղան Հայրապետներու նուիրուած երգով մը, յետոյ բոմբարձարացաւ եկեղեցւոյ քահանայ Արթ. Տէր Դէսքէ Նիգամեան, որ ճառախօսութեամբ մը Ս. Ս. Սահակ և Մեսրոպ Հայրապետներու կենսագրականն ըրաւ և ի վեր հանեց

անոնց կրօնի ու Հայ Լեզուի մէջ կատարած դերը. Տէր Հօրմէն յետոյ ըստ հրաւիրուեցաւ Տիար Տօթթ. Տ. Գառնապեան, ու փաստաբօրէն վերլուծումը ըրաւ և ապացուցեց Հայ գրերու գիւտին վեհութիւնը անոր տուած ոգտաշատ արդիւնքներուն և հետեւաբար Հայ Գրականութեան մեր ազգին բնորոշման և ինքնապահպանման տեսակետով մատուցած անհուն բարիքը։ Բոմբարձարացաւ նորեպէս Տօթթորուհի Համեստ. Տիկ. Օֆէլիտ Ներկարուր-Գառնապեան հանդիսականները յարտասուս շարժելու աստիճան յազդի ոճով մը նկարագրեց Հայ գրերու և գրականութեան շնորհիւ բռնակալութեան և աւերիչ տարրերու այնքան փնտրեցիցի հարուածներու ներքեւ Հայ ազգին ցարդ կանգուն մնալն և արաբիսի աննպաստ պայմաններու ներքեւ այնքան սգգային վարժարանները զուգուրանօք պահելը, շնորհաւորեց Հայ Ազգի իր այս յուսատու յատկութեան համար, յետոյ երգեց Ներսէս Շնորհալիի «Եւ ասէին զհայրենեաց» մենկերգը, Տօթթորուհիին յովորդեց ուսուցիչ Յ. Մ. Մարեան, Հայ Գրերու Գիւտին և Հայ Գրականութեան վրայ յով ճամբատ պատմական և յետսահայրաց ակնարկ մը նետեց յետոյ, աւելի ծանրացաւ Հայ Գրականութեան ներկային և ապագայի վրայ ունենալիք կոչման վրայ, այն ատենախօսութիւնք կ'ընդմիջուէին Ազգ. վարժարանին երկսեռ աշակերտաց կողմէ երգուած քաղցրաւոր երգերով, ինչպէս «Ով մեծասքանչ զու լեզու», «Հայ ապրինք եղբարք» եւն. եւն. երգերով. Արթ. Մեսր. Դէսքէ Դէնյ. հանդէսը փակեց Պահպանչիւով մը. խորմէ յետոյ հանդիսականները մեկնեցան խանդավառ և դուռ տպաւորութեան ներքեւ։

— Պէտքովայն կը գրեն։ — Ազգ. պաշտօնական կարգադրութեան մը համաձայն, կիրակի օր, Պէրկամայի մէջ ալ վայելուչ շոգով տեղի ունեցաւ, Հայ տառերու 1500 և միակնգամայն, Հայ տպագրութեան 400 ամակը, որ կը զուգադիպէր մեր Թարգմանիչ Հայրերու Տօնին։

ՄԵԿԵՆՈՒՄ

Մեր մեծայարգ բարեկամն Նազարէթէֆ. Հ. Ներսէսեան առջի օր Ֆրանսական շոգեհանուով մեկնեցաւ քաղաքէս Պէյրութի ճամբով իր ծննդավայրն՝ Այնթապ, ու իրին կ'ապասէ անհամբիւր քանի մը տարիներէ ի վեր իր ծերունագարդ մայրը։

ՏԵՂԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ի ԶՄԻՐ հրատարակուող պաշտօնական թերթերու տպարաններուն մէջ մնայուն պաշտօնեաներ կառավարութեան հրամանին համաձայն «Թէմէթիկ» տուրքէն զերծ պիտի մնան։ Իսկ անոնք որոնք առժամանակեայ աշխատութեամբ միայն կը պարտապիս դարձնալ պիտի պարտին վճարել իրենց տուրքերը։

ՈՅՐԱՅԻՆ մեծ բաղինում մը տեղի ու

ուած, որովհետեւ յարձակողները որոնք կ'աշխատէին դուռը կ'ուրել և մտնել, ապառն, անհանգիստ վախով կանգ առին։

Փողոցին մէջ անկանոն ընկրկում մը տեղի ունեցաւ այս բաց դրան առջև։ Զօրեղ և հանդարտ Յրանսուաի ձայնը սանդուխներու պատուանդանէն լուսուեցաւ։

— Առաջին կարգ... կրակ... կրակ... Տաս հրացաններ գոռացին, ահաւրու աղաղակներ լսուեցան, տաս մարտիկներ արդէն ետ քաշուած էին երեւան հանելով երկրորդ կարգը։ Միւս կողմէ իրենց հրացանները լեցնելով

— Ընդ յառաջ, ընդ յառաջ կը պոռար Տաւվիլ։

— Սրկորդ կարգ... կրակ... Բոցեղէն վարագոյր մը, ամպեղէն սև մուխ մը, որոտումի հարուած մը, աղաղակներ, ինչոցներ, նախատինքներ և ընկրկում մը իրարանցումով փողոցին մէջ։

— Երրորդ կարգ... կրակ... — Զորորդ կարգ... կրակ... Այն փողոցէն ուսկից հասած էին Բարտանանները, Տաւվիլի խումբերը կը փախչէին, երեսուց զիսկներ փողոցին մէջ զիգուած էին աջ ու ձախ կողմերը, ան-

նցած է մօտերս ոստիկաններու և փախստական զինուորներու միջև Զորքինէէ զիգին շրջակայքը Զաւրլըքի մէջ։

Ոստիկանները մարտի գործին համար Այսուսուքի Խճատին գիւղը կը մեկնին քննութիւններ կատարելու։ Իրենց վերադարձին Զորքինէէ մօտ կը հանդիպին զինուորներու և որոնց ոստիկանները հետաքրքրուած կը հարցաքննեն։ Զինուորներէն միայն մէկը կը համարձակի պատրաստել պնդօրէն, իսկ միւս ընկերները թաքստոցի մը մէջ կ'ապասեն իրադարձութեան արդիւնքին։ Երբ ոստիկաններ խնդիրը իմացած ըլլալով կը փորձեն ձերբակալել զինուորը, անմիջապէս թաքստոցին մէջ գտնուող միւս ընկերները հրացանաձգութեան կ'սկսին։

Ճակատամարտը կը տեւէ տասը կամ տասը հնգ վայրկեան, և վերջապէս ոստիկանները կը յաղթին վերաւորել հաճի Սօրկիի որդի Սարալամպուն և կը ձերբակալեն։ Իսկ միւսները, որ նմանապէս ամբողջ ալ յայն են, կը յաղթին փախչել։ Հետագայ դուրսները կը շարունակուին ձերբակալելու համար նաև միացեալ փախստական զինուորները։

ԲԱՆԱՔԻՍՍ մաքսատան բռնակիրներէն 45 տարեկան Զէնէի Սախու որ, մի քանի անգամներ բանտի փառքերուն արժանացած է արդէն, այս անգամ, առջի գիշեր ժամը 9ին ատենները Պէշքիւլէրի Սիւլիւքիւ կէտի շրջակայքը շրջուն ոստիկան իպրահիմը ետևի կողմէն դաշոյնի հարուած մը տալով կ'ապանեն և ինքը կը յաղթի փախչել։

ԳՕԲԱՐԵԱՆԻՐԻ մէջ գտնուող զինուորական կեդրոնի գործերը գիշերային պաշտպանութեան համար շրջակայքը պատելու ժամանակ, կը հանդիպին Հալիմ աղաի դաշոյնի վրայ 19 տարեկան յայն և թրքահպատակ պատանիի մը, որ հայհոյանքի շարժումներ կը յորինէր թուրք զինուորներու հասցէին։

Գիշերապահ զինուորները սակայն այդ անիրաւութեան չի կրնալով հանդուրժել, պատուոյ սիրոյն կը ձերբակալեն պատանին և կը յանձնեն պատժական տնօրինութեան։

«ԱՆՅԱՆԻՐԻ» պաշտպանութիւն» անունով թուրք խնամատարութեան կողմանէ քաղաքիս բնակչութեան կը ծանոցանէ թէ, թուրք զինուորներու համար այս տարուան չապիկներու և անդրավարտիքներու ապրանքը և պատրաստութիւնը միտման նուագաւորի դրած է։ Մասնակցի փափաքողներ թող բարենշնհին զինել քաղաքապետութեան սենեակը բացի ուրբաթէ և արձակուողի ժամերէ, իմանալու համար պայմանները։

ՅԻՐԱՆԱԿԻՆ ընկերութեան «Նիժէր» շոգեհանով առջի օր քաղաքս ժամանեց Պրուսայի և Իգմիրի կուսակալութեանց կրթական քննիչ Իսահան պէյ։

ԴԱՐՁԵԱՆԻ միւսնոյ շոգեհանով Մուսթաֆա Նազիֆ պէյ քաղաքս այցելեց մի քանի ժամուան համար և ապա մեկնեցաւ իր պաշտօնատեղին։

Հուսն բազմութիւն մը, զինուորներու, ձիաւորներու, ժողովուրդի անհատներու, խառն ի խառն կ'շարժուէին, կ'ուրային և Տաւվիլ ձիէն վար իջնելով կատաղութեան գունատ կատաղի խնկողարձած, կառքը ապարանքին կ'ուղղէր անգոր շարժում...։

— Գոցեղէն դուռը, հրամայեց Մօնսթաֆի զօրաւոր և հանդարտ ձայնը։

Հանրի տը Տաւվիլ անմիջապէս իր պաղարխութիւնը վերստացաւ երկրորդ յարձակում մը կազմակերպելու համար։ Սկսաւ իր գործերը և ձիաւորները համախմբել, ձիերը Սէնի եղերքը տար ուսկից, հոն ուր լասապիտայտը կ'զգտնուէր։

Ենտոյ ունեցող ամբոխը որ ապա լանքին աջ ու ձախ կողմերը կ'զտնուէր, հետագոյց։

Ապա ապարանքին առջև խորհուրդի սկսաւ իր ազնուականներէն մի քանիին հետ։

Այս ամենն ժամ մը տեւեց։ Արեւը արդէն զննիթին վրայ էր երթ Տաւվիլ իր պատրաստութիւնները տեսաւ երկրորդ յարձակման մը համար։

(Շար.)

ՀԵՌԱԳԻՐ

Կ. ՊՈԼԻՍ, Հոկտ. 15. — Սոֆիայէն կը հեռագրեն թէ Պոլսի կառավարութիւնը կը պատրաստուի Պաշտօնեան վերջին անցուդարձերուն շուրջ կանաչ տեսարակ մը հրատարակել։

ՆՈՅՆ. — Ծաւիտ պէյ, Եւրոպայի մէջ թերթերու հրատարակչներէն մէկուն հետ ունեցած խօսակցութեան մէջ կը կը յայտարարէ թէ Արեւելքի բարեփոխումներուն համար Բ. Դուռը երբեք քօնթրօլի իրաւասութիւն չպիտի տայ եւրոպական ու է տէրութեան։

ՆՈՅՆ. — Աթէնքի Օսմ. Գառնիւրա-կութիւնը հեռագրով մը կ'իմացնէ Բ. Դուրան թէ տակաւին իրենք չեն ստացած ունէն նոր ծանօթութեան դաշնագրին մասին Պօլսոյ Նախարարական ժողովէն։

ՆՈՅՆ. — Ռուսներոյ թաղուհին և գաւառականը այսօր հասած են Վիէննա և Յրանց-Սօզէֆ կայսեր կողմանէ չքեղ ընդունելութեան արժանացած։

ՆՈՅՆ. — Փարիզէն կը հեռագրեն թէ պետութեան յանձնախումբը որ կը զբոսնուի Ալպանիոյ մէջ, Արեւմտեան Ալպանիոյ սահմանագծութեան խնդրին մասին անհամաձայն կը գտնուի։

ՆՈՅՆ. — Աթէնքէն կ'իմացնեն թէ միւլթիներու խնդիրը լուծուած է։ Գայրմանագրին համաձայն Պաշտօնեան հեղինական պաշտօնեայ պիտի համարուի և հետեւաբար իշխալին ամսականը հեղինակաւորութիւնը պիտի պարտի վճարել։

ՆՈՅՆ. — Ազատութեան հերոս Էնվէր պէյ իր նախկին առողջութեան բոլորովին տիրացած է։

ՆՈՅՆ. — Վերջին հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Ալպանիոյ քապիւնէն հրաժարած է։ Այս վերջին հրաժարումը Յրանսայի Հանրապետութեան նախագահի զրդուսով եղած ըլլալ կը կարծուի։

ԼԵԶՈՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ՎԱՐՄԱՐԱՆ

3 Հաճի ՍՅԱՄ փողոց 52

ԿԵՆԴՐԱՆԻ ԼԵԶՈՒՆԵՐՈՒ ՌԵՍՈՐՏՄԱՆ ՄԱՍՆԱԿՈՐ ՎԱՐՄԱՐԱՆ

Արական և իգական սեռերու համար դասընթացք։

Լեզուներ կուսակցութիւն

Յրանսացի

Անգլիացի

Դերմանացի

Իտալացի

Յոյն

ուսուցիչներէ։

Առևտրական թղթակցութեան, Տօմարակալութեան և սղագրութեան։ Երեկոյեան ժամը 6էն 9ը դիւրամատչելի գիշերով։

Ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել Տեսչութեան։

50—16

ՄԱՐԳԱՐ ՄԷՍԻԱՆԸ

Պատմաբան Գառնիկ Թիւ 3

Թաղի յաճախորդներու զիւրութեան համար դեղարան փոխադրած եմ Պատմաբան Զատուհի Թիւ 3 ուր կը զբոսնուին թարմ և ընտիր դեղեր և ուր դեղագիրները մասնաւոր խնամով կը պատրաստուին անթերի և անմիջապէս։

Դեղարանս կը յաճախեն ամեն տեսակ հիւանդութեանց համար մասնաւոր կատարող Հայ և օտար բժիշկներ, Հիւանդները բժիշկներու կողմանէ կը քննուին յատուկ բժշկական սենեակին մէջ, Դասաւորներէ եկող հիւանդներու կարող և մասնագէտ բժիշկներ կը յանձնարարուին։

Տօք. Ա. Պաշտօնաւոր Դեղարանս ամեն օր Կ. Ա. Ժ. 8-9 և Կ. Ե. Ժ. 5-6։

Դիւրեային սպասարկութիւն։

75—16

ԱԶԴ

Յրանսայի ուսուցչանոց վկայեալ Հայ Օրրորդ մը տրամադրի է զիւրուսոյց մեթոտով Յրանսերէնի մասնաւոր դասեր աւանդուելու փափաքողները կրնան զիմ խմբագրատեսակ։

15—14

Տիեզերապէս ճանչցուած լաւագոյն ժամա-
ցոյցը որ պաշտօնապէս ընդունուած է հեռեւ-
եայ վարչութիւններէ.

Անաստուի Օսմ. երկա-
րողիկեան ընկերութիւն
Շիրքի խաչիչե
Օսմ. զօրաց վարչութիւն
Խաչիչի պէսկն. երկաքղ.
Ռուսական երկաքողիչ
Յունական երկաքողիչ

Ռսկի, Արծար, Նիքի

—ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՄԵՇՈՒԹԵԱՄԲ—

Ընդհանուր երկաքողիչ Այսքնի, Գոնեայի նահանգներու եւ
Արշիպեղարոսի կողքաց:

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՄԵՇՈՒԹԵԱՄԲ

Ի Զուլա Պէտէսթէն, Թիւ 14 - 40

ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ Իզմիրի եւ Շրջակայից ծանօթ ամէն ժամագործնե-
րու մօտ:

Ք Ա Ղ Ո Ւ Ա Տ

ՆԵՕՏԱԹԷԼԻ

ՊԵՏԱԿԱՆ

ԽՈՐՀՐԴՈՅ

ՈՐՈՇՄԱԳՐԷՆ

Ա. Գործարարներու յառակցուած մրցանակներ գրաւելի
եւ ճաշու լաւագոյն վեց բրոնզեքրքներու համար. յետի մրցանակ.

Ա. Կ. Ա. Բ. Գ.	Թիւ գասակարգութեան
Ա. Գ. Գ. Ծաղր-ժագօ և Ընկ. Գործարար (Զննիթ) ժամացոյցերու իւրիւր	22,8
Բ. Գ. Գ. Լօքլ	22
Բ. Գ. Գ. Տիւրքալի, Շիրտը Ծոն	22,2
Բ. Գ. Գ. Նարալի, ի Լօքլ	19,1
Գործարար Լոնտոնի, ի Սէնթ - Թիւ	14,2
Ժամագործութեան զպրոց	13,0
Լ. Գրանտ և Եղբարք (ՕՍԷԿԱ)	13,6

Ի Դիմաց Պետական Խորհրդոյ
Դիւանագիր՝ ՓԷԼԻՐԷՆ, Նախագահ՝ ՏօՒ. ԹԷԼԵՒԱՎԷԼ.

ՄԵՇ ՄՐՅԱՆ ԱԿ

ԲԱՐԻՁԻ 1900 Ի ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԵՍԷՆ

ԱՐՏԱԳՈՅ ՄՐՅԱՆ ԱՆԴԱՄ՝ ԺԻԻՐԻԻ ՄԻԼԱՆԻ
1906 Ի ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԵՍԷՆ

Նեոչաքէի (Զուիցերիա) գաւառին 1909 ի Պետական
մրցման մեջ ճշդութեան այնպիսի աստիճանի մը հասած է,
որուն եւ ոչ մեկ ժամացոյց հասած էր մինչեւ այն ասեկ

ԱՅՍ ՊԱՏՈՒԱԿԱՆ ՈՒՒՄԲԷՆ

Կը գտնուի հետեւեալ վաճառաւ Իրմու

մէջ.

ՀԱՅ ԼԱՅՅ ԵՒԼՆ. ԵՒԼ.

ROYAL EXCHANGE ASSURANCE

ՌՈՅԱԼ ԵՔՉԵՆՃ

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ

ԱՊՈԶՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Հիմնեալ 1793 թ. Ի ԼՈՆԴՈՆ

Գոյք ընկերութեան

Ա. Ռ. 5,000,000

Վճարեալ Ապահովագրեալներու

» 42,000,000

ՀՐԴԵՀԻ ԺԻՒԼ.— Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ հրդեհի դէմ և ամեն կը
կալուածք, կարասիք, ապարանք, նպաստաւոր պայմաններով:

ԿԵՆԱՑԻ ԺԻՒԼ.— Ընկերութիւնը նպաստաւոր պայմաններով կ'ապահովագրէ
մարզի կենսի տեղութեան վրայ: Խառն ապահովագրութիւնը, Ընկերութեան
ապահովագրութիւնն էն. եւն. Աւելի մասնաւորութեանց համար գինը:

Կ. Ռ. ՈՍԿԱՆԵՍԷՆԻ

Ֆինիչ պատուիրակ

Ս. ՌԻԹԶՈԼ ԵՒ ԸՆԿ.

Բնդ. Գործակալ

ՄԵՇ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՔ

Ք Ա Մ Է Լ Ի Ա Ի

(ՆԱԽՈՐԴ ԵՒ ՄԱՐԻԹԻՄ)

Վաճառատան մէջ կը գտնուին ամեն ճաշակի յարմար ապրանքներ:
Այնան ներկայ եղանակին համար, ընդունած ենք մեծաքանակի ապրանք
որոնք պիտի կրնան գոհացնել ամեն ներքաճաշակները:
Գիներու անհամեմատ ամօնութիւն, ապրանքներու առկուածութիւն անմրցելի են
Այցելեցէք անգամ մը ՔԱՄԵԼԻԱՅԻ Վաճառատունը համազօւելու համար:
ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

ROYAL EXCHANGE ASSURANCE

BRANCHE-MARITIM

ETABLI A LONDRES

EM 1720

Ծովային Ապահովագրական Ընկ. Իսա-
վասաւոր պայմաններով: Մասնաւոր պա-
պանութեամբ մը ընկերութիւնս կ'ապահոյ-
պրդորոնակ կրակի արկածներ, 10 օրուար
նոյմ անաճամով մը ձկերանցներու (Docks
մէջ ինչպէս յԱնգլիա Նոյնպէս և գելաւոր
տօքերու մէջ ինչպէս Մարսելի, Հաւրի
Համագործի են. են:

Իզմիրի Ներկայացուցիչ
F. BLACKLER

ՏԻ ԿՐԷՇԱՄ

ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ

ԱՄԵԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ի ԼՈՆԴՈՆ

ՀԱՅՏԱՏՈՒԱՄ 1848 ԻՆ

Պատրաստ 1910 Դեկտ. 31ին

Օսմ. Ռսկի 11,512,611

Առատածեղն պայմաններ, Հաւասար

բոկններ:

Ամեն տեսակ տեղեկութեանց համար

գինը

Ս. ՌԻԹԶՈԼ ԵՒ ԸՆԿ.

Ընդ. Երկաքողիչից Երբեք
կուտակութեան

BANQUE D'ORIENT

ՊԱՆԻՔ ՏՕՐԻԱՆ

Հաստատուած Թանապանի Ազգ. և Տըչանի Ազգ. գրամատան կողմէ

Դրամապարտ ամբողջութեամբ գրուած ֆրանք 10,000,000

Կեդրոնաւորի ԱՔԵՆԲ

Մասնաճիւղ Կ. Պոլսի, Իզմիր, Սելանիկ, Ալեքսանդրիա, և Գահիր Գործակալու-
թիւն Ի Համագործի:

Պանք տ'Օրիան գրամատանի ամէն տեսակ գործողութիւններ կ'ընէ, ինչպէ՝ գանձում
եղջում, Աւաւարական Բողբերու, հեռագրական վրձարմանց, առուծախ փոխգրեւու և
ձերու, Աշխարհի զլխաւոր քաղաքներու վրայ կուտայ վարկերու բացման գրե-
ախ ամեն տեսակ արժեքըրերու, բացում ընթացիկ հաշիւներու, գրաւ ա-
րդրերու և ապրանքներու վրայ են. են:

Ա. Ի. Ա. Ն. Դ. Ն. Բ

Պանք Տ'Օրիան կ'ընդունի գրամի Աւանդներ Հետեւեալ օակերով

1 1/2 0/0	3 ամուսն աւանդի մը համար
2 0/0	6 " " " "
3 0/0	1 տարւան " " "
3 1/2 0/0	2 " " " "
4 0/0	3 " " " "

Բարեգործական Հաստատութիւններու աւանդներն վերէն օակերէն 1/2 0/0 ա-
թիւն մը կ'ընդունին:

Ի տես վճարելի աւանդներու համար՝ միակ անձի սըլկոյ և 100 Օսմ. անկէ
աւելի, Պանք տ'Օրիան տարեկան 2 1/2 տոկոս մը կը յատկացնէ:

Պանք տ'Օրիան Հաստատութեան տրամադրութեան տակ գրած է, որ անշան վա-
ր փոխարէն իր Հաստատութեան մէջ գտնուած գրամարկներն, հոն գրած և արժեքաւոր
առարկաներ պահելու համար:

ՍՐՕՄԱԼԻՔՍ
ՏՕՔԵՐՈՐ ՍԱՅՔԱ ՔԱՐԼՈՒ

ԱՊՈԶՈՎ ապահովում 98 0/0
այն բոլոր հիւանդութեանց համար
որոնք Ստամբուլի և աղիքնե-
րու կը վերաբերին, նոյն իսկ եթէ
30 տարեկէ ի վեր անոնցմէ տա-
ւաւորութիւնը ըլլան: Մարտողութիւ-
նը կը ղրկարցնէ՝ անորժակը կը
բանայ և յանձնարարուած Երո-
պայի և Ամերիկայի բժիշկներէն
արողջացնելով աստուծոյ խի-
թեր, փոխումներ, տղոց և չափա-
հասներու փորձարութիւն, ստա-
մոքի ընդլայնում, ԾՅՈՒՄ, շղա-
յութիւն և անմարտողութիւն:

ԿԸ ԵՄԻՌԻԻ ԲՈՐՐ ԳԵՂԱՐԱՆ-
ները:

= 5. ՅԲ. ՇԻՇԸ =
Կեդրոնաւորի
ՔՍՕՐԷՆՈ ՄԱՐԿՈՒՆԱԹՕ
— Տրոխիստ —
ԱՐԱՊ ԽԱՆ - ԻԶՄԻՐ

ՍՏԱՄՈՔՍ ԵՒ ԱՐԻՔԵՐԷՐ

PHOENIX ASSURANCE
COMPANY L^D OF LONDON

Դրամապարտ և պահեստի գրամ Ա.
Ռ. 4,500,000 Տարեկան Հասոյթ Ա. Ռ.
4,500,000:

«ՖԷՆԻՔՍ» 122 տարեկ իվեր հի.
մասնաժողով հրդեհի ապահովագրու ան քն-
կերութիւն մ'է և ցարք հասուց և առաւ
բան 27,000,000 Ա. Ռ. ֆու ուց համար:
«ՖԷՆԻՔՍ» կ'ապահովագրէ հրդեհի
դէմ շէնք, կարասիք և ապրանք յոյժ նպաս-
տաւոր պայմաններով, Դիմել առ
Լիազօր Ընդհ. Գործակալ. Իզմիրի
Գաւառաց
F. BLACKLER